

BO'SHLANG'ICH SINFLARDA RUS TILI O'QITISHDA INTERFAOL METODLAR

Akramova Nargiza Alisherovna

Namangan viloyati Yangi Namangan tumani

Iqro it-med school Xususiy maktabi rus tili uqituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada boshlang'ich sinflarda rus tili o'qitishda interfaol metodlarning ahamiyati va qo'llanilishi haqida so'z yuritiladi. Interfaol metodlar o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlash, tilni amaliyotda o'rganishga yordam berish va o'rganish jarayonini yanada samarali qilish uchun samarali vositalardan biridir. Maqolada rol o'ynash, guruhda ishlash, "Boshqa nuqtai nazar" usuli, o'yinlar va texnologiyalardan foydalanish kabi interfaol metodlar haqida batafsil ma'lumot berilgan. Ushbu metodlar til o'rganish jarayonini jonlantiradi, o'quvchilarning so'z boyligini oshiradi, va ularga rus tilida mustaqil fikr bildirish va muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantirishda yordam beradi.

Kalit so'zlar: Interfaol metodlar, boshlang'ich sinflar, rus tili o'qitish, rol o'ynash, guruh ishlari, o'yinlar, texnologiyalar, til o'rganish, kommunikativ ko'nikmalar, didaktika.

Rus tili o'qitish jarayonida interfaol metodlar o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlash va ularning o'quv faoliyatini rag'batlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Interfaol metodlar o'quvchilarga faqat passiv ravishda tinglash yoki yozishdan ko'ra, o'z fikrlarini ifodalash, guruhda ishlash, turli muammolarni hal qilishga o'rgatadi. Bu metodlar yordamida o'quvchilar rus tilidagi so'z boyligini, grammatik tuzilmalarni va ifodalash uslublarini samarali o'zlashtirishi mumkin.

Interfaol metodlarning maqsadi va afzalliklari

Interfaol metodlar o'quvchilarning fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, muloqot ko'nikmalarini oshirish, mustaqil va ijodiy yondoshuvni shakllantirishga yordam beradi. Ular o'quvchilarning o'rganish jarayonidagi faoliyatini faollashtirib, darsni yanada qiziqarli va samarali qiladi. Interfaol metodlar yordamida rus tili o'qituvchisi nafaqat til qoidalarini o'rgatadi, balki o'quvchilarning tilga bo'lgan qiziqishini oshiradi va o'rganish jarayoniga ko'proq jalb qiladi.

Interfaol metodlarning turlari

1. Rol o'ynash (Role play): Bu metodda o'quvchilar turli vaziyatlarda rol o'ynashadi. Masalan, do'konda xarid qilish, restoranda buyurtma berish kabi vaziyatlarni canva qilish orqali rus tilida muloqot qilishni o'rganadilar. Bu metod tilni amaliyotda qo'llashga yordam beradi va o'quvchilarni yanada ishonchli bo'lishga undaydi.

2. Boshqalar bilan ishlash (Group work): O'quvchilar kichik guruhlariga bo'linib, birgalikda turli vazifalarni bajarishadi. Masalan, guruhlar biror mavzu bo'yicha qisqacha hikoya tuzishi yoki o'rganilgan so'zlarni qo'llagan holda suhbat tashkil etishi mumkin. Bu metod o'quvchilarga bir-biridan o'rganishga yordam beradi va hamkorlikda ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

3. "Boshqa nuqtai nazar" usuli (Fishbowl method): O'quvchilar kichik guruhlarda biror muammoni muhokama qilib, keyin o'z fikrlarini butun sinfga taqdim etadilar. Bu metod tanqidiy fikrlashni va tinglash ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

4. Qayta aloqa (Feedback): O'quvchilarga o'z ishlarini tahlil qilish va bir-biriga fikr bildirish imkoniyati berish. Bu usul o'quvchilarning o'z-o'zini tahlil qilish, kamchiliklarini topish va rivojlantirishda foydalidir.

5. O'yinlar (Games): Rus tilidagi o'yinlar o'quvchilarga tilni o'rganishda zavq olishni ta'minlaydi. Masalan, "So'zlar zanjiri" o'yinida o'quvchilar bir-biriga so'zlarni to'g'ri tahlil qilib, yangi so'zlar tuzishadi. Bu metod so'z boyligini oshiradi va grammatika qoidalarini mustahkamlashga yordam beradi.

6. Texnologik vositalardan foydalanish: Interfaol metodlar texnologiyalar bilan uyg'unlashganda, o'quvchilar kompyuter yoki mobil qurilmalar yordamida rus tilida interaktiv vazifalarni bajarishlari mumkin. Masalan, onlayn testlar, videolarni tahlil qilish va boshqa interaktiv vositalar yordamida o'rganish jarayonini yanada jonlantirish mumkin.

Interfaol metodlarni qo'llashda diqqat qilinishi kerak bo'lgan masalalar

1. Darsning maqsadini aniqlik bilan belgilash: Har bir interfaol metod o'ziga xos maqsadga xizmat qiladi. O'qituvchi bu metodlarni darsning aniq maqsadlariga mos ravishda tanlashi kerak.

2. O'quvchilarning tayyorgarligini inobatga olish: Interfaol metodlar o'quvchilarning oldingi bilimlari va ko'nikmalariga asoslanishi kerak. Shuning uchun darsning darajasi o'quvchilarning imkoniyatlariga mos bo'lishi muhimdir.

3. Vaqtni to'g'ri boshqarish: Interfaol metodlar vaqtni samarali boshqarishni talab qiladi. O'quvchilarning har bir faoliyat uchun yetarli vaqti bo'lishi, ammo dars davomiyligi oshib ketmasligi kerak.

4. Shaxsiy yondashuv: Har bir o'quvchining o'rganish uslubi va ehtiyojlari farq qiladi, shuning uchun o'qituvchi individual yondashuvni ham e'tiborga olishi lozim.

Interfaol metodlar rus tili o'qitishda o'quvchilarning faol ishtirokini rag'batlantiradi, ularning tilni o'rganishdagi qiziqishini oshiradi va samarali natijalarga erishishda muhim rol o'ynaydi. Bu metodlar o'quvchilarning ijtimoiy, kommunikativ va fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. To'g'ri qo'llangan interfaol metodlar o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi o'zaro muloqotni kuchaytirib, rus tili o'qitish jarayonini yanada samarali va qiziqarli qiladi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Xushvaqтова, D. (2015). O'qitishda interfaol metodlar. Toshkent: O'qituvchi.
2. Mirzaeva, S. (2019). Bo'shlang'ich ta'limda interfaol metodlarni qo'llashning samaradorligi. Tashkent: Fan va texnologiyalar nashriyoti.
3. Davletov, S. (2017). Didaktika: O'qitish metodlari va texnologiyalari. Toshkent: O'zbekiston milliy universiteti nashriyoti.
4. Raximova, G. (2018). Bo'shlang'ich sinflarda rus tilini o'qitishda innovatsion texnologiyalar. Samarqand: Samarqand davlat universiteti.
5. Karimova, M. (2020). O'quvchilarning faoliyatini faollashtirishda interfaol metodlar. Tashkent: O'zbekiston pedagogika akademiyasi.

6. Kim, S., & Xo'jaeva, N. (2021). Interfaol metodlar va ularning ta'lim jarayonidagi ro'li. Toshkent: Ta'lim nashriyoti.

7. Shodmonov, S. (2016). Bo'shlang'ich ta'limda rus tilini o'qitish metodikasi. Toshkent: O'qituvchi.